

historisch Genootschap de uitnodiging aanvaard deel te nemen aan deze plichtigheid en de hartelijke gelukwensen aangeboden, want steeds is er een prettige en vruchtbare samenwerking geweest tussen Heerlen en Maastricht.

*De Nederlandse Mycologische Vereniging
50 jaar.*

Ook het gouden jubileum van de Nederlandse Mycologische Vereniging (17 oktober) willen wij gaarne in onze kring gedenken, daar wij nog een zeer goede herinnering hebben aan de welgeslaagde nationale paddestoelententoonstelling, die de jubilerende vereniging en ons Genootschap in 1952 georganiseerd hebben in het Natuurhistorisch Museum.

Wij wensen bestuur en leden van de Nederl. Mycologische Vereniging van harte geluk met hun gouden jubileum en hopen nog vele jaren met hen samen te werken.

L. Linssen Ereburger van Maastricht.

Op de burgerdag, 13 oktober, werd de Zeer-Eerw. Heer L. Linssen benoemd tot Ereburger van de stad Maastricht ter erkenning van zijn grote verdiensten op cultureel gebied voor de stad. Onze hartelijke gelukwensen.

Ir. D. C. van Schaik 70 jaar.

Wie de maandbladen doorbladert, die tot vlak na de laatste wereldoorlog verschenen zijn, komt herhaaldelijk de naam Van Schaik tegen. Talrijke bijdragen, meestal in de vorm van artikelen, maar ook vaak als mededeling op de vergaderingen, zijn van hem afkomstig. 't Spreekt haast van zelf, dat de meeste bijdragen handelen over de grotten van Zuid-Limburg en haar bewoners, maar ook vaak vinden wij artikelen over andere onderwerpen, o.a. over de oude schrijvers, die de geologie van ons gewest beschreven hebben.

Wij zijn de zeventigjarige dankbaar voor het vele, dat hij voor ons Genootschap gedaan heeft en wensen hem van harte geluk met het bereiken van de leeftijd der sterken (13 oktober).

Onze oud-voorzitter 70 jaar.

Op vrijdag 17 oktober bereikte onze oud-voorzitter, dokter C. Willemse, de zeventigjarige leeftijd en bij die gelegenheid werd hij benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-

Nassau. De burgemeester van Eygelshoven Mr. H. J. Boijens, die hem daags te voren ten zijnen huize in tegenwoordigheid van de hele familie de versierselen van de orde overhandigde, herinnerde aan de grote verdiensten van de jarige voor het Natuurhistorisch Genootschap en vooral ook aan zijn verdiensten op entomologisch gebied. Wat dit laatste betreft, heeft dokter Willemse door zijn publicaties niet weinig bijgedragen tot versterking van de Nederlandse naam in het buitenland.

De voorzitter van het Genootschap, die met ondervoorzitter, de heer F. H. van Rummelen, bij deze plichtigheid aanwezig was, onderstreepte de woorden van de burgemeester en wilde heel bijzonder ook in de hulde betrekken Mevr. R. Willemse-Widdershoven, die door de grote belangstelling voor het werk van haar man voor hem steeds een grote steun is geweest. Aan beide onze hartelijke gelukwensen.

VERSLAGEN VAN DE MAANDVERGADERINGEN

te Maastricht op woensdag 3 sept. 1958.

Bij de aanvang van de vergadering herdenkt de voorzitter, Dr. Kruytzer, twee leden van het Genootschap, die ons in de afgelopen maanden door de dood ontvallen zijn, nl. M g r. D r. F r. F e r o n, kapittelvicaris van het bisdom Roermond en de heer L. C. v a n d e r P i j l, technisch leider van de baggermaatschappij „De Merwede” te Roermond. Prof. Feron was nog niet zo lang lid, maar hij was juist lid geworden uit sympathie en belangstelling voor ons werk. Wij zijn hem hiervoor zeer erkentelijk. De heer van der Pijl was een van de goede vrienden van het museum. Hij keek bij zijn werk voortdurend uit, of er iets van belang opgebaggerd werd. Zodoende is menig fossiel in ons museum terecht gekomen. Bijzonder ook willen wij hier vermelden, dat het aan de waakzaamheid van de heer van der Pijl te danken is, dat de eerste hohlenhyaena (*Crocota crocota spelaea*) voor Nederland ontdekt is (1951). Dankbaar zullen wij zijn werk en zijn persoon blijven gedenken. Beiden rusten in vrede.

Dan heet de voorzitter allen welkom en hoopt, dat velen na een afwezigheid van twee maanden iets weten te vertellen van hun vondsten of waarnemingen, maar eerst wil hij nog een woord van hartelijke gelukwensen richten tot de heer J.

Th. ter Horst, die morgen zijn 25-jarig ambtsjubileum viert in dienst van het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening. De heer ter Horst woont nog niet zo lang in het Zuiden, maar sinds zijn aankomst hier heeft hij zich ontpopt als een ijverig lid van het Natuurhistorisch Genootschap en van de Stichting Het Limburgs Landschap. Moge het de jubilaris gegeven zijn nog vele jaren zijn beste krachten te geven als assistent van de natuurbeschermingsconsulent in Limburg. Er is een verzoek binnengekomen van Dr. F. P. Jonker, privaatscandocent in de historische plantengeografie aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, mede te werken aan het opsporen van namen van dorpen, boerderijen enz., die kunnen samenhangen met het woord „beuk”. Omstreeks 400 j. v. Chr. was Zuid-Limburg bedekt met uitgestrekte beukenbossen, die geleidelijk onder invloed van de mens verdwenen zijn. Het zou een beetje vreemd zijn, dat men de aanwezigheid van de vele beuken niet terugvond in de naamgeving. Waarschijnlijk is Bochtoltz er een voorbeeld van (Buchenholz).

Van dokter Willems kwam de volgende mededeling:

Op het eind van de maand Augustus van dit jaar werd mij toegezonden een levend exemplaar van de „wrattenbijter” *Decticus verrucivorus* L. Het bleek een wijfje te zijn en het exemplaar was gevangen op de Larense heide bij Hilversum door de heer R. Troelstra, die ik bij deze nogmaals mijn dank betuig. Het aantal in ons land gevangen exemplaren is niet groot. Bekend was het dier van de volgende vindplaatsen Assen (Drente), Putten, Hoog-Buurlo op de Veluwe, Wijk aan Zee, Nederweert en Well (Limburg). Ook uit Rijssen werd het dier gemeld. Wat er van zij, het is en blijft nog steeds een zeldzaam voorkomend dier, al hoewel door gebrek aan belangstelling nog menige vindplaats onbekend zal blijven. Haar woongebied is de heide. De naam wrattenbijter verkreeg het dier doordat in Zweden, waar het dier meer voorkomt, de boeren de wratten op hun vingers lieten afbijten door de wrattenbijter. Het dier leeft van dierlijk en plantaardig voedsel.

Bij het afbreken van het dak van kasteel Oost te Eysden is een nest met twee jonge kerkuilen te voorschijn gekomen. Deze dieren waren in de vergadering aanwezig. Men kon zich ervan overtuigen dat de bruin gekleurde dekveren elk in een donspluimpje uitloopen, zodat de dieren in

een grijze donslaag schuilgaan. Ter vergelijking was een jonge ransuil aanwezig, die verongelukt was in de buurt van Heel, en aan het museum werd bezorgd door de heer Dillese. Het bleek hoe moeilijk het is om dergelijke jonge dieren te determineren juist door het nog aanwezige dons.

De heer Nijst vraagt of koekoeken haar eieren leggen in de nesten van zangvogels met behulp van haar snavels, wanneer deze nesten gebouwd zijn in zulke nauwe spleten, dat de volwassen dieren er zelf niet in kunnen. De heer Kemp antwoordt hem dat in de literatuur deze strijd nog niet is uitgevochten. De wijfjes koekoeken kunnen n.l. ook haar eileider uitstulpen. Dr. Dijkstra vertelt van een geval dat een jonge koekoek groot werd gebracht in het nest van een paar eksters. De heer Stevens deelt mede dat er ook gevallen bekend zijn dat koekoeken zelf broeden en haar jongen groot brachten. Voor vele niet inheemse soorten is dit het normale gedrag. Bij het geslacht koekoek komen allerlei graden van broedparasitisme voor.

De heer P. Kemp deelt een en ander mede over de spreeuwenslaapplaats te Limmel-Maastricht:

Ook dit jaar, evenals tenminste de 5 voorafgaande jaren, hebben de spreeuwen wederom hun grote verzamelaarsplaats voor het doorbrengen van de nacht in het struikgewas op ca 300 m ten N.O. van de sluis in het Juliana-Kanaal te Limmel-Maastricht.

Kon het aantal spreeuwen op 2 juli '58 op ca 6.000 worden geschat, tegen het einde van de maand juli was de massa vogels reeds zo groot, dat een nauwkeurige schatting van het aantal zeer moeilijk werd; uit globale schattingen moet aangenomen worden, dat evenals andere jaren elke avond ongeveer 30.000 spreeuwen aldaar bijeenkomen (eind aug. '58).

Op 20 aug. '58 bevond zich tussen een van de groepen spreeuwen, die zich naar de roestplaats begaven één albino-spreeuw.

Op een van de vorige vergaderingen deelde ik mede, dat er gedurende de laatste winter tussen de bruggen te Maastricht zeer veel kokmeeuwen verbleven, met als maximum ruim 900 exemplaren op 30-12-'57. Dit aantal nam geleidelijk in het voorjaar af, maar op 20-3-'58 waren toch nog ongeveer 400 meeuwen ter plaatse aanwezig. Begin april '58 waren er echter dagelijks nog slechts 25 tot 40 exemplaren en tegen het einde van april '58 waren er zelden meeuwen bij de

bruggen te Maastricht te zien. De laatste week van juni en de eerste dagen van juli verschenen weer 5 tot 15 exemplaren aldaar. Daarna zijn de meeuwen tot heden (3-9-'58) ter plaatse weer zo goed als afwezig.

Omtrent zomer-waarnemingen van de meeuwen in de buurt van de Maas in Zuid-Limburg meen ik goed te doen het volgende vast te leggen. De hele zomer door verblijven op gunstige plaatsen, zoals grindbaggerplaatsen langs de oevers van de rivier, stuwen enz., steeds Kokmeeuwen.

De aantallen meeuwen op bovenbedoelde plaatsen wisselen vaak van dag tot dag. Ik zal daarom slechts 2 getallen noemen.

Op 14-6-'57 waren ca 100 meeuwen bij de grindbaggerplaats aan de Maas op Belgisch gebied tegenover Itteren.

Op 2-7-'58 trok te 20.55 h een groep van ongeveer 120 meeuwen naar het N. boven de Maas gezien vanaf de St. Servatiusbrug te Maastricht. Dit betekent dus dat stroomopwaarts van Maastricht tenminste 120 meeuwen de dag hadden doorgebracht.

Bij de slaaptrek van de meeuwen kan men constateren, dat de vogels, die 's avonds bij het vallen van de duisternis, dus geruime tijd na zonsondergang, naar het N. trekken op slechts een of enkele meters boven het water vliegen. Zo kwam op 5 maart '58 om 18.42 h, dus ruim een kwartier na zonsondergang, een groep van 35 meeuwen zeer laag over de Maas naar het N. gevlogen en ontmoette op zijn weg de St. Servatiusbrug te Maastricht. Deze brug vormde voor de meeuwen een afschrikkende hinderpaal, zodat zij voor de brug gekomen, omdraaiden in zuidelijke richting, en ca 100 m terugvlogen. Dan zwaaiden zij weer om in de richting van de brug om opnieuw voor de brug „terug te deinzen". Zo vlogen de meeuwen 10-maal boven de Maas heen en weer, nu eens hoger, dan weer iets lager. De laatste maal, dat zij naar het N. omdraaiden, namen zij een iets hogere koers, overwonnen zodoende hun afkeer voor de brug en vlogen er op ca 15 m hoogte overheen in noordelijke richting.

De voorzitter brengt in 't kort verslag uit van het verloop van het 15e internationaal congres van zoölogie, dat van 16-23 juli te Londen gehouden is. Op de laatste maandvergadering is reeds gezegd waarom men dit congres in Londen gehouden heeft. Aan de leden van het congres

werden twee boeken aangeboden, nl. een herdruk van de 6e uitgave van Darwin's "Origin of species", verschenen in 1872, en de "Evolution by Natural Selection" van Darwin en Wallace. De zesde uitgave van Darwin's Origin is de laatste tijdens het leven van Darwin, door hem zelf aangevuld en verbeterd. Men vindt derhalve in deze editie alles, wat Darwin heeft bijgedragen tot de evolutiegedachte. De "Evolution by Natural Selection" is, zoals reeds op de vorige vergadering gezegd is, uitgegeven ter herinnering aan het feit, dat het op 1 juli 100 jaar geleden was, dat de opvattingen van Darwin en Wallace werden voorgelezen op de vergadering van de Linnean Society of London. Dit geschrift — 18 bladzijden — werd hetzelfde jaar gepubliceerd in de "Journal of the Linnean Society" en is thans herdrukt. Bovendien vindt men in dit boek Darwin's Sketch van 1842 en zijn Essay van 1844. Deze Essay is een korter en eenvoudiger uitgave van "The Origin of Species", die in 1859 zou verschijnen. Verder laat de voorzitter nog een derde boek rondgaan, dat iets te maken heeft met het congres, nl. een fotografische reproductie van het 1e deel (Regnum animale) van de 10e druk van Linnaeus' "Systema Naturae". verschenen in 1858. In de tiende druk vinden wij voor het eerst een uitgewerkte systematiek van het dierenrijk en de volledige lijst van de toenmaals bekende dieren. Op het 5e internationaal congres te Berlijn in 1901 werd besloten dit boek te maken tot uitgangspunt van de zoölogische nomenclatuur.

Aan het congres te Londen namen bijna 2000 personen deel, afkomstig uit 58 landen. Dit is wel het hoogste getal, dat ooit bereikt is. Er werden vele interessante films gedraaid. Over één film wil de voorzitter iets meer vertellen, omdat er een recent voorbeeld van de natuurlijke selectie in wordt behandeld. Het is de geschiedenis van de berkenspanner, *Biston betularia*. Van deze vlinder was tot 1850 alleen bekend de gewone grijze vorm, die niet opviel tegen de boomschors, wanneer deze met korstmossen bedekt was. In hetzelfde jaar verscheen echter — waarschijnlijk door mutatie — een melanistische vorm bekend als var. *carbonaria*, een zwarte vlinder, die heel sterk afstak tegen dezelfde boomschors. Door de opkomst van de industrie is de toestand wezenlijk gewijzigd. Tengevolge van de roetontwikkeling stierven de grijze korstmossen af en werd de boomschors bedekt met

roet. Het gevolg hiervan was, dat nu de typische vorm, de grijze, het meest opviel en door de vogels het meest werd opgepikt, terwijl de var. *carbonaria* veelal gespaard bleef. Vergelijken wij de toestand van 1850 met die van nu in de industriegebieden, dan blijkt dat de var. *carbonaria* in 1850 slechts 1% uitmaakte van de populatie, terwijl deze thans 99% uitmaakt. De aan de omstandigheden het best aangepaste vorm is behouden gebleven.

Tijdens een excursie naar het dierenpark te Whipsnade maakten wij kennis met het beroemde Pater David's hert, dat in 1865 door de missionaris David ontdekt werd in het keizerlijke park te Peking. Nadien zijn er meerdere exemplaren naar Europa gebracht, o.a. door de hertog van Bedford naar Engeland. In China is dit hert na de bokseersopstand van 1900 totaal verdwenen. Het lijkt het meest op het edelhert, waarmee het ook gekruist wordt, maar onderscheidt zich o.a. door de langere staart en het prachtig gevormde gewei.

Het volgend congres is in 1963 in de U.S.A.

te Heerlen op 10 september 1958.

Een aantal van buitenlandse reizen afkomstige planten kan worden gedemonstreerd, o.a. Vijg, Oleander en Olijf. Juffrouw Janssen heeft moederkoorn medegebracht, *Claviceps purpurea*. Dit is een ascomyceet, die o.a. op rogge voorkomt. Hiervan worden de vruchtbeginsels geïnfecteerd door sporen die een mycelium vormen. Dit ontwikkelt een zoete vloeistof, de honingdauw, waardoor insecten worden aangelokt. Tegen het rijpen van de rogge vormen de schimmeldraden een hard dicht weefsel, het zgn. sclerotium, dat zich op de plaats van de vrucht in de aar bevindt. Dit valt af. Na de winter komen er kleine paddestoeltjes uit, die de ascosporen vormen, waardoor de nieuwe roggebloemen worden besmet. De sclerotien bevatten een giftige stof, welke de oorzaak is geweest van zgn. jeukepidemiën. Men bereidt er nu een geneesmiddel uit. Voor een studie van Dr. Dijkster zijn enkele kiezelsteentjes meegebracht, afkomstig uit de hellingbeekjes tussen Bunde en Geulle, waarop een korstvormig groeiend roodwiertje, *Hildenbrandtia rivularis*, zich bevindt. Br. Arnoud heeft dit plantje o.a. ook gevonden in de Landeusbeek te Mechelen. Ook vond hij nog in dezelfde beek een andere roodwier, de kikkerdril-

wier (*Batrachospermum moniliforme* Roth), die hij ook te Holset aantrof. Beide wieren zijn gedetermineerd door Dr. J. Th. Koster (Rijksherbarium, Leiden).

Daar van enkele leden de wens naar voren was gekomen, wat meer aan vogelstudie te gaan doen, was de heer P. Kemp aanwezig. Hij deelde het volgende mee: Op 14-4-1957 was ik in de buurt van het nest van een paar torenvalken, dat zich bevond tegen de stam van een boom te Borgharen. Op een gegeven ogenblik kwam het mannetje aanvliegen, dat zich op een paaltje van de afrastering neerzette op ca 60 m van het nest. Met de kijker kon ik zien dat het dier een prooi in zijn poten droeg. De vogel daalde van het paaltje af en verdween onder een meidoornstruik, waar hij enige ogenblikken later weer uit te voorschijn kwam, maar nu zonder prooi. Bij onderzoek vond ik onder de bewuste struik een dode muis. De meest voor de hand liggende verklaring is, dat het hier een geval betreft van voedsel-voorraadvorming. Zover van het nest en dan nog wel op de grond was mij dit uit de literatuur niet bekend.

Op 12 mei 1958 liep ik 's avonds door een van de plantsoenen van Maastricht om iets van uilen te kunnen waarnemen. Uit een boom midden in een perk hoorde ik het geluid van een uil. Met behulp van mijn verrekijkerbril nam ik het verplaatsen van de vogels in het gebladerte waar. Daar ik meer van de uilen wilde zien, liep ik om het perk heen, af en toe stilstaand en omhoog kijkend. Uit de geluiden meende ik te moeten opmaken, met bosuilen te doen te hebben. Plotseling voelde ik een vreemde tik op mijn hoofd; ik werd even duizelig. Toen ik weer bij mijn positieven kwam keek ik om mij heen. Er was geen mens in mijn nabijheid. Het kon niet anders, of een van de uilen had mijn belangstelling niet goed gevonden en had mij de tik op het hoofd gegeven. Thuis gekomen bleek ik een wondje aan mijn hoofd te hebben opgelopen. De volgende avond kon ik in de bomen een paar volwassen dieren en twee of drie jongen ontdekken.

Op 1 december 1953 zag ik uit een muur naast de watermolen te Rothem een ijsvogel in de Geul vallen, die ter plaatse niet diep is. Het dier zwom praktisch aan de oppervlakte, met de stroom mee, naar de oever, waar het zich in een holte moet hebben verborgen. Ik kon het tenminste niet terugvinden.

te Maastricht op woensdag 1 oktober 1958.

Bij de opening herdenkt de voorzitter, Dr. Kruytzer, mej. M. S m e e t s, die op 4 september j.l. na een smartelijke ziekte is overleden. In haar verliest het genootschap een van de meest enthousiaste leden, die geen vergadering of excursie oversloeg.

De voorzitter deelt mede, dat het Genootschap een belangrijke gift heeft ontvangen van de Macaroni en Vermicellifabrieken N.V., J. Pagnier Fils & Co's, te Maastricht, groot f 250,—. Het was tevens de bedoeling van deze schenking andere industrieën te stimuleren dit voorbeeld te volgen. Onze hartelijke dank aan de milde gevers.

Op tafel zijn een aantal minder bekende vruchten aanwezig, alle afkomstig uit het Maastrichtse stadspark, kweeper, Magnolia, tulpenboom, Christusdoorn, Tsuga, Pinus, enz. De merkwaardige boomsoorten die in dit park in de vorige eeuw zijn samengebracht, verdienen het gehele jaar door onze belangstelling.

De heer v. d. Leeuw vermeldt de waarneming van een nachtzwaluw in het Vylener bos op de excursie van 27 september. Bekend is dat deze insekteneters tot half oktober kunnen voorkomen. De heer Stevens heeft van de excursie naar de vennen bij Genk van 7 september een braakbal meegebracht, die hij had gevonden op hetzelfde heuveltje, waar ook vraatresten van de visarend lagen. De rijkdom aan steentjes wijst er echter op dat de bal van een kraai afkomstig is. Ook deelt hij mede, dat de meerkoet dit jaar met succes gebroed heeft aan de overlaat in het Bosserveld te Maastricht. Voor zover hem bekend is dat het eerste broedgeval van deze vogelsoort in Zuid-Limburg. Dr. v. Nieuwenhoven demonstreert zijn nu vlugge kerkuilen. Het probleem is, wat hij er nu mee beginnen moet. De dieren zijn niet gewend aan levende prooi, en kunnen zich beslist niet redden, wanneer zij nu worden losgelaten. Over het africhten van jonge valkachtige vogels is veel bekend uit het bedrijf van de valkeniers, maar over de geheimzinnig levende uilen niets. Het lijkt het beste de dieren naar een dierentuin te brengen. In dit verband is de mededeling van de heer ter Horst interessant, die boven de Wrakelberg te Wylre, drie torenvalken zag jagen, waarvan er een touwtjes aan de poten had. Kennelijk was dit een ontsnapt dier, dat zich wel had

weten te redden. De heer Willems vertelt hoe men vroeger wel jonge houtduiven met touwtjes aan het nest bond, om ze, wanneer ze volwassen waren, te kunnen grijpen en opeten.

De heer P. Kemp doet de volgende mededelingen: Uit de literatuur was het mij bekend dat steenuiltjes elkaar 's avonds toeroepen met een geluid, dat men kan weergeven met „hoek” (oe langgerekt). Op 23 april 1958 was ik 's avonds in Borgharen en hoorde twee steenuiltjes elkaar met „hoek” toeroepen. Ik wilde wel eens iets meer van de vogels te zien krijgen en begon daarom telkens als de dichtstbijzijnde vogel riep, deze roep na te bootsen. Na een dertig tot veertig maal aldus over en weer geroepen te hebben, verscheen een steenuiltje op een tak van een nog kale fruitboom op misschien nog geen vijf meter van mij af!

Nu is het mij uit ervaring bekend dat vogels geheel anders op geluidnabootsingen kunnen reageren, dan wij verwachten. Men probeert een bepaalde vogel te lokken door zijn roep te imiteren en krijgt prompt antwoord van een andere soort! Aangezien ik wist dat op een bepaalde plaats in Borgharen steenuilen voorkwamen, probeerde ik in de avond van 30 juni 1957 een van deze uiltjes op te roepen. Onverwacht kreeg ik antwoord, doch van een mannetje kwartel! Het geluid dat de kwartelman zowel overdag als 's nachts maakt klinkt als „kwik-mediet” of „pik-per-wik” (vlug achter elkaar uitgesproken). Ook schijnt dit dier nog een piepend geluid te kunnen maken, dat door sommigen aan het wijfje wordt toegeschreven. Nu is het mogelijk dat het bewuste mannetje in mijn „pieuw”, dat bedoeld was voor de steenuil, een andere kwartel heeft menen te horen, en daarom reageerde met antwoord te geven. Helaas kan men in Zuid-Limburg door de zeldzaamheid van de kwartel over deze veronderstelling proefondervindelijk geen zekerheid verkrijgen.

Zoals u wel bekend is, tracht een vogel bij nestgevaar de aandacht van de vijand af te leiden door zich te gedragen alsof hij gewond of vleugellam is. Meestal wordt dit gedrag aangeduid met de Engelse woorden „injury feigning”. Toen men later ook andere vormen van deze afleidingsmanoeuvre leerde kennen, heeft men de benaming „distraction-display” ingevoerd. Een Nederlandse uitdrukking is tot nu toe hiervoor niet gevonden. Ik meen er goed aan te doen de volgende waarnemingen die op dit

onderwerp betrekking hebben eens op papier te stellen. Toen ik op 17 mei 1957 na het invallen van de duisternis bij het bosje langs het Julianakanaal in de gemeente Borgharen naar de nachtegaal wilde luisteren, kreeg ik niet de zang van dit dier te horen, maar begon het op de bekende manier te alarmeren door „wiet, karr” te roepen. Mijn heen en weer lopen ontlokte aan het dier een vreemd gedrag, dat ik alleen op het gehoor kon beoordelen. De nachtegaal maakte een geluid, dat ik zou willen aanduiden als het snuffelen van een hond, dus een soort snuiven of blazen. Naar het geluid te oordelen, verplaatste het dier zich telkens over een tiental meters door het struikgewas, want nu eens klonk het geluid hier, dan weer iets verderaf. Het moet kennelijk een afleidingsmanoeuvre zijn geweest van de nachtegaal, die daar ergens in de buurt zijn of haar nest had, wat ook af te leiden valt uit het feit, dat de nachtegaal daar in de buurt rond die tijd een zangpost had. Een zelfde soort waarneming deed ik op 12 juli 1957 na 22.30 uur tussen Tournebride en Smeermaas in België. Tijdens pogingen om enige uilen te zien te krijgen kwam ik kort bij een graanveld. Vrijwel onmiddellijk nam ik hierin hetzelfde waar als bij de nachtegaal, n.l. een snuivend geluid, dat over meer dan 10 meter afstand door het graan rondoolde. En toen ik 17-6-'57 's avonds op een landweg stilhield in de gemeente Itteren, begon in de direkte omgeving van mij een vogel met een hoog piepend geluid te roepen. Het dier riep nu eens hier, dan weer een tiental meters verderop. Ik kreeg het niet te zien, maar het geluid verplaatste zich een eind in de andere richting, wanneer ik mij in de richting ervan begaf. Mede hieruit meen ik te kunnen afleiden, met een vogel te doen te hebben en niet b.v. met een krekel. Ook dit moet een geval van "distraction-display" zijn geweest. Dr. v. Nieuwenhoven vraagt of in het laatste geval niet sprake kan zijn geweest van vroedmeesterpadden, de zgn. klungelkes. De heer ter Horst meent dat deze dieren niet in Itteren voorkomen. Dokter Willemse beaamt dat de geluiden van deze paddensoort schijnen rond te dolen. Hij maakte zelfs eens een soort volksoploop mee, waar de marechaussee aan te pas kwam, toen op de beboste helling langs de Groenstraat te Rimburch de vroedmeesterpadden aan het musiceren waren.

Naar aanleiding van mededelingen van Br. Adelphus over het vinden van de wilde sla, *Lactuca serriola*, wordt door de heer Gregoire de vraag gesteld of deze kompasplant, waarvan de stekelige bladeren alle noord-zuid gericht zijn, niet tot de stroomdalplanten moet worden gerekend. De heer van Noorden meent, dat zij speciaal de wegen volgt, de heer Willems, dat het een typische kalkplant is. De waarheid zal wel zijn, dat het een montane soort is, die bij ons vooral op de zonnige voedselrijke rivierdijken en dalwanden gedijen kan.

DE EXCURSIE NAAR BOKRIJK

De excursie van zondag 7 september 1958 is een teleurstelling geworden voor diegenen onder ons, die meenden een uitvoerig bezoek aan het domein Bokrijk te zullen gaan brengen. Wij zijn daar niet langer dan een uurtje geweest. Maar onder de eminente leiding van de heer L. Gielen uit Waterschey hebben wij het vennengebied nabij Genk bezocht, een excursieterrein, waar hij enigen van ons ook al had rondgeleid in september 1947. Over deze eerste schitterende excursie heeft de heer Gregoire een verslag geschreven in dit maandblad, Jrg. 36, 1947, p. 63.

Ook dit keer hebben wij genoten van het plantendek rondom de vennen, de vochtige heide, met op zeer drassige plaatsen veel veenmos, en beenbreek, lavendelheide en dopheide, kleine zonnedauw en moeraswolfsklauw, planten, die door de steeds voortschrijdende ontginning in Nederland zeldzaam zijn geworden. De vennen zelf met hun wisselende waterstand, hun voedselarmoede en hun zandige bodem bleken begroeid met de planten en plantjes van het bij ons nog veel zeldzamere oeverkruidverbond, o.m. oeverkruid, kleine waterbies, kleine draadgentiaan, Elatine e.a. De enige die ontevreden was, bleek onze gids zelf te zijn, die niet alles kon laten zien wat hij wilde vanwege de vrij hoge waterstand, een euvel, waarmede enige van onze leden ook te kampen hebben gehad. De vogelliefhebbers onder ons kwamen volledig aan hun trekken door de verschijning van een visarend, die na een snelle buiteling in de lucht gemaakt te hebben, neerdook, om met een grote vis in zijn klauwen weer weg te vliegen. Bepaald verrassend was ook het grote aantal boomkijkers, die zich in de braam- en elzenstruiken ophielden